

Abonamentul:
 Pentru monarhie:
 Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
 6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.
 Pentru străinătate:
 Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
 an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
 4 fr. 50 cm.
 Foaie apare în fiecare
 Sămbătă.

Unirea

Inserțiuni:
 Un șir garmond:
 odată 14 fl., a doua
 oară 12 fl., a treia
 oară 10 fl.
 Tot ce privește foaia
 să se adreseze la: Re-
 dațiunea și admini-
 stratiunea „Unirii”
 în
 Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVI.

Blaj, 25 August 1906.

Numărul 35.

Cu începutul anului școlastic.

Tot mai mult vedem, că se lă-
 țeste convingerea, ba ici coala chiar
 și în jurnale și încă la loc de frunte,
 am cetit, că românii ar face bine
 dacă și-ar mai țineă copiii acasă la
 vite și la plug, și ar înceta de a-i
 aduce cu droaia la școală. O idee
 cât să poate de păcătoasă. Noi din
 contră zicem, dați-vă români copiii
 la școală, că pe noi școala ne-a scos
 întru câțva la lumină și să sperăm,
 că ea ne va aduce izbânda pe toate
 terenele, fie acela cultural, social sau
 politic. Dar când vă îndemnăm la
 lucrul acesta nu vrem să zicem, că
 să vă lăsați copiii să învețe înainte
 fără nici o țintă, ci cumpaniți mereu
 cât puteți cheltui voi, și în schimb
 ce progres fac băeții.

Și iarăși nime să nu-și aducă
 băiatul la școală cu gândul, că dacă
 învață îl face popă, dacă nu îl face
 dascăl.

Astăzi s'au schimbat împreju-
 rările. Cel ce intră astăzi la peda-
 gogie, acela să fie în curat cu gre-
 utățile cele multe, ce-l așteaptă în
 viață.

Legile și ordinațiunile ministe-
 riali, fac pendent viitorul învățato-
 rului, dela instrucția limbei magiare.
 Iar cel ce vine la teologie, acela încă
 să fie în curat cu un lucru. De câțiva
 ani încoace candidații de teologie
 sunt tot mai mulți. La cele 12 lo-
 curi vacante concurează câte 35—40
 și mai mulți de absolvenți, între cari
 sunt și de aceia, cari de trei și doi
 ani așteaptă ziua primirii cu testi-
 moniu de maturitate în mână.

Ce va să fie deci cu aceștia,
 cari și-au legat tot viitorul de o
 singură condiție, de primirea la te-
 ologie, și n'au fost primiți? Oare
 mai aflase-vor dintre aceștia, ca să
 aștepte anul viitor, sau își vor vedea
 de o altă carieră, ca să nu piardă
 un an din viață înzădar?

Până acuma în cazuri de acestea
 mulți să aplicau la administrație,
 dar în timpul mai nou vedem că și
 candidații de notari ai noștri, să
 imputinează tot mai mult. Nu e
 mirare. Dacă se va perpetua de
 exemplu cazul dela Tîr, unde dintre
 6 candidați, pretorele a propus 5,
 iar pe unul carele din întâmplare
 a fost Român și pe care l-a voit
 reprezentanția, unguri români fără
 deosăbire, nu l'a candidat, provo-
 cându-se la dreptul său, ce i-l dă
 legea, atunci nu e mirare, că oamenii
 mai bine așteaptă un an doi, ca să
 fie primiți la teologie, decât să-și
 petreacă viața ca scriitori prin diferite
 cancelarii comunale.

Noi totdeauna am inzistat pe
 lângă părinți, să-și dea copiii pe
 astfel de cariere, unde nu atâta ca
 slujbașii altuia să trăiască, ci ca omeni
 independenți. Că nu slujbașii și ofi-
 cianții fac un popor tare și puternic,
 ci fii liberi ai aceluia.

Sistemul liberal cu binecuvân-
 tatu-i șovinism a adus cu sine, că
 mulți din tinerii noștri să ocolească
 cariera judecătorească, și să se facă
 advocați. Cariera aceasta este astăzi
 mai grată pentru noi, nu numai din
 punct de vedere material, ci și din-
 tr'un punct de vedere etic, mai înalt,
 că nu-ți este pendent viitorul dela
 informațiile ce ți-le dă șeful de birou
 cu privire la convingerile tale po-
 litice.

Și mai are și favorul acela, că
 și tinerii cei mai săraci pot să o
 urmeze, dacă sunt cruțători și mun-
 citori.

Altă carieră mai potrivită și mai
 rentabilă din toate punctele de vedere
 este medicina. Durere, că nu vedem
 îmbrățișând cariera aceasta de cătră
 tinerii noștri în măsura aceea, în
 care am aștepta. Și în loc ca tinerii
 mai cu stare să meargă la medicină,
 cari după ce absoalvă să poată face
 studii în străinătate, și să se așeze
 ca medici *privati* pe la orașele mai
 de frunte din ținuturi românești,

vedem și aci mai tot tineri mai să-
 raci, cari după ce absoalvă să duc
 ca medici cercuali, constrânși de
 împrejurări.

Și apoi câte modalități nu mai
 sunt, ca după ce omul nu încapă la
 teologie, să-și vadă de o carieră
 convenabilă.

Poporul acesta mare românesc,
 care nutrește atâta streini, de voie
 de nevoie, cu cât mai cu drag nu
 și-ar da sprijinul său aceloră, cari
 sunt sânge din sângele lui. Coma-
 sările le-au făcut în mare parte in-
 gineri străini, medici avem puțini,
 bisericile ni le pictează streinii, ar-
 hitecți aproape de loc, întreprinză-
 tori, arândatoi, până când și foto-
 grafi streini trebuie să vină să ducă
 numai de pe Blaj anual câte 5—600
 fl. Noi suntem dedați până acum
 la slujbe, unde să ne vină toate,
 drept că în măsură minimală, dar
 cel puțin de-a gata. Sperăm, că
 sistemul nou de guvernare să va în-
 griji de tinerii noștri ca să urmeze
 și astfel de cariere, unde nu slujba
 să i-se plătească, ci iscuțimea și
 destoinicia proprie să le aducă
 pânea de toate zilele. Vor avea în
 schimb libertatea de conștiință.

CORESPONDINȚE. Cronică bucureșteană.

București, 31 Iulie 1906.

Expoziția. Acum, după ce am văzut
 expoziția mai de multe-ori, pot să spun ceva
 despre ea. De dinaintea universității, pentru
 un bagatel preț de 20 bani, tranvaiul cu
 cai te duce în naș potolit de fugar pe lângă
 clădiri frumoase cum e palatul iustitiei, bi-
 serica Balasa, mitropolia cu biserică și cu
 camera deputaților — și te lasă tocmai
 dinaintea intrării la expoziție. Intrarea o
 face un portal mare, o poartă cu două tur-
 nuri, iar în mijloc e aquila romană, vulturul
 de pază al zilelor de bucurie și de multe
 nevoi a neamului, ce și-l are ca sămân.

Mi-ar trebui o zi întreagă, dacă m'aș
 ocupa să vă înșir toate paviloanele și pavi-
 lionașele, — pe toți expunătorii străini, ce
 au aflat de bine a-și face cât de mulți re-

clamul hărniciei și puterii lor în țara aceasta. La intrare îndată la mână stângă, de cine dai? De „Adevărul“, pe aici „Adivorul“ cu pavilionul său. Care își face și aici reclamă jidovește; Kohnii ce-l dirigează puteau altfel? La stângă să mai văd câteva nume străine, pe celelalte le acoper pavilioanele mari.

Cel dintâiu la dreapta, e pavilionul ministerului de agricultură. Lung făcut și aranjat cu multă stărnință și pricepere. În față, cum intri e zeita Ceres, zâna belșugului acestor hotare. Roadă, tot felul de bucate, ce le produce pământul și munca țaranului, e așezată în boscane, mai mari și mai mici, după județe. Anumite hărți îți arată și puterea de producere a solului, care de bună samă că e așa de mare ca în puține alte țări. S'a uitat ceva în acelea hărți — și aceea trebuia scrisă cu litere de foc, s'a uitat să se arete câteva părți din sutele de mii de pogoane, pe cari le munceste țaranul, pe cari le silesc să deie belșug și cu brațele trudite a țărănimii, sunt în stăpânirea acestor milioane robite, nu belșugului, ce ei numai pentru alții îl câștigă, ci unui trai amarnic și greu. Și s'a mai uitat, să se pună ceva din bucatele, pe cari le produce pământul românesc, câte rămân, în ce măsură, pentru ca să hrănească pe cei, ce le produc — și câte trec granita, pentru ca să se întoarcă în formă de avuții mari, numai pe sama unora. Și poate că aceasta s'a lăsat anume. Pe lângă toate acestea, e unul dintre puținele pavilioane cu cea mai neamestecată înfățișare românească: e al nostru, e al țărănimii, e al clăcașilor sub munca sfântă, a cărora pământul hrănit, a rodit toată mana frumoasă ca aurul, ce ni-se arată aici. Mirosul de bucate îți pătrunde în suflet, ca un miros tainic de tămâie, ca o adiere sfelnică de rugăcinne,

pe care milioanele de mucenici ai ogoarelor o înalță în acest an de prăznire, către cel de sus, singurul, dela care se scoboară prinosul de binecuvântare și mângâiere peste munca și durerile lor. Tot în acest pavilion ar mai trebui să fie și o secție pentru cultura vitelor, dar aceea nu e reprezentată, decât numai prin câteva oi umplute.

Puterea acestei țări stă în agricultură. Când se va înțelege de toți, și de boierii ce cârmuiesc azi, că dela bunăstarea țărănimii, dela înflorirea agriculturii cu mijloace, cari se pună pe cei dela sate în puțința unui trai cât mai bun, atârnă viitorul acestui neam, când se va înțelege și se va înfăptui această de lamura generații de mâni peste 50 sau 100 de ani, ceea ce vor trăi le va fi dat să prăznuiască nu scurgerea neguroasă alor 1800 ani de vecuire mai mult apăsătoare și grea, ci să sărbătorească în bucuria deplină a tuturor inimilor, zina cea mai strălucită, ce s'a hărăzit cândva unui neam: ziua slobozirei de sub toate legăturile de apăsare, de robire, de strivire și nemângâiere, pe cari atâtea veacuri de nevoi le-au îngrămădit peste viața noastră. La stânga de cealaltă parte e pavilionul industriei. Ce să zic? E așezat și rânduit în lăuntru cu atâta gust și pricepere, de rămâi nimit. Tot felul de produse și cele fabricate în țară și cele aduse cu imprumutul de aiea, sunt expuse. Produse textile, fabricațiuni de hârtie de ceramică, pelărie, lemnărie, ciment, zahăr și alte multele sunt așezate, de fie-care exponent, căci aici nu avem minister să expună cât se poate de cu multă artă. Vezi chioscuri de stearin, de zahăr, lucrări artistice în ciment, în ceramică, bombonării de tot soiul, lucrări textile frumoase, făcute în țară ș. a. Tot ce vezi, îți mulțamește desăvârșit pofta de a vedea. Ochii îți rămân încântați, dar ghim-

fele îți vine dintr'alt loc. Te-ai aștepta, că expunătorii să fie români, fie și în partea cea mai mare, dar români nu găsești. Nume terminate în baum, ori în berg ori în stein găsești cu droaia, abia ici-colo câte pe-un sfios dulap cu lucruri de pelărie ori strungarie, întimpin câte-nu Dumitrescu, Ionescu, ori Botez. Par'că un sfârc de sbiciu aspru, îți lovește în suflet. Mirosul mestecat de toți articolii de industrie, produși nu de munca neprihănită a oamenilor noștri, ci de violența hrăpăretă, de dorința păcătoasă de înnavuțire neomenoasă, de stoarcere și sleire a puterilor acestui pământ, îți strânge sufletul, ca sub bătaia unui vânt, ce aduce mirosuri cobitoare de vremuri cu un noroc îndoielnic. De sub coperișul acestui pavilion se înalță par'că o astfel de rugăcinne. — nu rugăciunea smerită de pocăință adevărată de îndreptare nefățarnică a celor umiliți, ce trăiesc în duhul cinstii și al muncii drepte, ci rugăciunea fătărită a unor neamuri habotnice, înălțată în bătaia de pept, în mărturisiri gălăgioase de credință bună, de porniri drepte, către un Dumnezeu închipuit, ce însuși se pare că își întinde dreapta sa peste nemernicia jertfitorilor săi. Și n'o să încete nici când binecuvântarea, ce lor li-se scoboară de sus peste prisosul de biue, cu care îi îmbracă violența și mârșavenia lor? O se încete. Jertfa mucenicilor de ogoare va răsbate, neamintit, și va înmăia miia Dumnezeului adevărat, ce scu-tește pe cei buni și le respătește.

De aici, din această hală de vânzare a tuturor târgarilor de vită străină, a tuturor preocupărilor ușori, ce ar vinde la „mezat“ ori și cui țara acestor „goi“ pentru un buu geșeft; din acest pavilion al tuturor și nu al nostru, — se intră cu sufletul împăcat, cu inima curățită de petele indignării îndreptățit în pavilionul *regal* și în

FEUILLETON.

Din Italia.

(Continuare și fine).

N'ar trebui s'o mai repetesc, că și așa toți o știu, că *Apusul nici decum, ori tare puțin ne cunoaște*, dar cauza, pentru-ce nu toți o știu.

Vina noastră, păcatele noastre, poate, că ne-am trezit așa târziu și într'o zi așa de nenorocită; *puținei*: un pumn de oameni presărați pe malurile Dunării; *săraci*: după-ce de-alungul veacurilor am fost meren despoiați; *slabi*: după-ce am fost împuținați și sărăciți; și *închiși*: ca în țara uitării, de nici vânturile nu ne purtau de veste. Când gândul ți-să oprește asupra neamului de partea aceasta, fără veste te trezești, că nu aiurezi, ci scrii o scenă din o dramă reală și dureroasă; depingi un tablou posomorât: o zi din toamna târzie, când un soare ostent și stâns plutește peste natura tăcută și tristă.

Dar aceea nu face nimic! Acesta e năcazul nostru, și noi voim să ni-l purtăm; dacă unul nu ne compătimentește, noi nu ne vom pune stavilă în calea lui, să-i întrebăm: de ce, nu?

Nici nu vom pretinde — *ca vânătorii* de surprinderi și adoratori de megalomanie; nici ca în altele *aule*, cari ne cer spre esamuiare straița și bastonul; nici ca *massă*, ce aplaudă grandiosul și inspăimântătorul: roirile fără număr a lui Xerxes; bubuitul eutrămurător al tunurilor; cetățile de oțel

plutoare pe valurile sălbatice ale mării; comorile fără fund alui Croesus. — de frica, ori de dragul lucrurilor noastre, să ne studieze istoria geografică, să ne tămâieze oamenii cei mari, etc. etc. nu pretindem, căci astfel de lucruri noi nu avem; noi suntem bogați de săracie și tari de neajunsuri numai. Dar pretindem firm și resolut în *numele educațiunii universale și a bunei creșteri* dela tot învățatul: fie medic, fie inginer, avocat, soldat ori preot, dela toți, cari numai au trecut probele de foc și apă ale școalelor, până ce au ajuns la o diplomă, ori la un „dignus est“. Ca barem atât să știe și despre noi: *că la gurile Dunării esită un popor român, liber*. Asta o pretindem pentru-că *avem drept* la ea, iar cei, cari să chiamă studiosi, *au datorință*.

Eu frate sum foarte departe, de a condamna pe cineva pentru o ignoranță, pe cât de supină să fie, dacă e fără voia și vina lui, nici nu voiesc cu aceasta a impune la alții, să ne studieze istoria geografică, politica nu mai pentru-că suntem români etc. căci aceea e ridicul și e un șovinism nebun și exagerat, ci aparând dreptatea doresc și voiesc, ca toți, cari cercă adevărul, să-l culeagă de acolo, de unde îl găsește, nefiind ei nici religios, nici național, ci unul și pentru toți același. Nici n'am voit cu asta a detrage meritele nimănui, nici a nega cuiva talentele; dar ți-se suie sânge rău în cap, când trebuie să te convingi că tineri bravi, buni și diligenti, cari abia mai ieri și-au scuturat de pe haine pulverea școalelor medii — fără vina lor trec pragul universității fără nici un concept despre istoria ori geografia străină a patriei și neamului lor; și nu poți să nu arunci o vorbă de

dreaptă indignațiune și supărare asupra unui sistem de învățământ atât de învechit, manc și imperfecte, carea în loc de a se ocupa cu lucruri de importanță universală, punând o bază solidă la o perfecționare posterioară prin o știință așezată și serioasă, își neglijește datorința și lăsa în întunecare atâția tineri de bunăvoință, perzându-se într'o mare de nimicuri retorice, cu cari îndoașă mințile june, lăsându-le așa pe baze nesigure, fără orientare, de unde ne vine: că puțini eșind în viață, să vor sili, să câștige, ce au perdut; mulți vor lua pe o cale și pe aceea vor umbla, fără să mai privească în jur de sine, iar noi vom rămânea așa în veci cu „pio desiderio“ ca și Apusul să ne cunoască odată mai bine.

Pe cum vezi nu e vina toată a noastră și câtă e a noastră, e fără voia noastră; nici toată e de a se imputa străinilor, ci numai școalelor, cari să folosesc de metoda din secolul al XVI-lea, ce din nenorocire în Apus aici, unde educațiunea privată e încă și acum e unul dintre principalele drepturi ale omului, sunt foarte multe. Sperăm, că va rămânea dreptul, dar să va schimba sistema!

Dar și până atunci none ne rămâne o grea datorință, ca să ne reformăm, nu sistema de învățământ, carea e bine meditată, aleasă, corespunzătoare progresului, *ci principiul*, ce a devenit baza vieții noastre practice. Rămâi uimit și nu-ți poți da samă, de unde atâta secetă pe terenul științific la noi; de unde, că după atâta pregătire și multilaterală educațiune, rezultatul e atât de slab, mai slab, decât la alții, cari n'au toate aceste bune pregătiri — te întrebă: unde s'a dus bogăția de talente, ce era odată

cel al armatei legate într'una, în sanctuarul vitejiei și al vredniciei neamului nostru. Despre aceasta o să grăiesc în alt număr.

* * *

Bănățenii la expoziție. Azi 14 n. cu trenul dela 8^{1/2} dim. au sosit în București o mulțime de bănățeni, în număr aproape de 300, preoți, învățători și alt soi de cărturari. Și s'a făcut o primire frumoasă. Peronul gării a fost îndesat de lume. Au fost notabilități oficioase din partea ministerului și arhiepiscopul Calixt cu o ceată de dignitari bisericești, și s'au făcut la sosirea în gară ovatiuni călduroase. Vorbirile calde, îmbrățișările în cuvântări a sufletelor, ce ard sub paza aceluiași nădejdi, vor fi aprins în inimile multora mândria de neam. După sfârșirea cuvintelor de bun venit, după străngerile frățești de mâni, oaspeții în aclamațiunile mulțimei, cu muzica militară în frunte au pornit pe jos către Mitropolie, unde sunt găzduiți. Străzile, prin cari au trecut, au fost pavozate cu steaguri naționale. La Mitropolie s'a ținut s. liturgie, iar pe sara se va da banchet în cinstea sosiților oaspeți și frați.

Correspondent.

Din AMERICA.

Cleveland O., 28 Iulie 1906.

În ultima corespondință, care ați binevoit a o publica în prețuita foaie a Dvstre. Vă am fost promis că nu peste mult timp sper că am bucuria de a Vă aduce știrea, că s'a început zidirea bisericii române greco-catolice, care este prima biserică românească în Statele Unite din America-de-Nord. Timpul însă a trecut cu o înțală și lucrările s'au început, au mers înainte și azi nu Vă aduc la cunoștință, că se va începe zidirea bise-

ricei, ci că deja piatra fundamentală s'a sfințit, și că atât biserica cât și casa a s'a sfințite după două-trei luni.

Modul de zidire al Americanilor e de totului altul ca al nostru. Aici în restimp de 4 luni își ridică o casă cu șapte caturi.

Sfințirea petrei fundamentale s'a făcut cu deosebită pompă și toate ziarele au scris despre aceasta serbare, cele din loc au apărut cu ilustrațiuni, reprezentând actul sfințirii. Anglezi, Germani, Slavi au luat parte și mii și mii de oameni au fost de față, ridicând serbarea, reușita căreia a înțrecut ori-ce așteptare. Foile slovace, foile rutene ba chiar și cele magiare nu au putut să nu înregistreze și să nu aducă știrea despre serbarea noastră.

Săraci și desconsiderați, ba chiar insultați din partea aceluia, dela cari mai puțin ne așteptam la așa ceva, credincioșii au învins toate, și au azi mângăiere și bucurie nespusă.

Dumnezeu au arătat încă odată lumii, că nu cei cari să cred tari și mari în sfat ori cari să cred înrădăcinați și puternici, de nici un vifor să nu-i poată mișca, ci aceia smeriți, aceia, cari își pun nădejdea în El vor învinge greutatețile și reușățile lumii.

Organizarea pe teren bisericesc, s'a dus la îndeplinire în Cleveland O., în alte centre sămânța cea bună s'a sămănat și rodul nu are să întârzie. Seceriș mare, însă nu sunt secerători.

Trebue secerători, cari să se espună la greutatețile zilei și pe urmă o să se bucure și ei de rezultat.

Dlor! E greu! Acel preot care v-oiește să vină ca să lucre în via Domnului nu va avea doară zile grele și amare, ca primul, care a rupt gheața, și probabil nu va duce în aceleași grele lipsuri viața. Va

putea mânca de mai multe-ori pe zi, nu numai odată, și va putea mânca în preț mai mare de 20 fileri, și pe lângă un pic de lapte și o scrigea de pită, va mai avea și altceva de îmbrucat, — dar până va organiza toate, va avea de învins mari greutateți.

Preoți tineri! cari sunteți învăpăiați de dorul de a Vă câștiga merite, nu pregetați a veni în aceste părți. Câștiga-veți merite neperitoare înaintea lui Dumnezeu și înaintea neamului.

* * *

Organizarea noastră bisericească să face, dar tot odată să lucre și pe teren național, și grație activității periodicului „Românul” noi suntem pe calea cea mai bună. Să înțelege, că mult ne trebuie să ne ajungem scopul propus, dar nimic nu să poate face de-odată. Atâtea ar fi de aranjat, atâtea de îndreptat, de s'ar recere muncă intensivă alor sute de persoane, căci în nici o direcțiune, până în timpurile din urmă nu s'a lucrat.

Trebue îndreptat ce e greșit pe aici, apoi trebue organizată toată emigrarea. Eu din parte-mi nu aș voi organizarea emigrării, ci împedecarea ei! Aș dori ca mai mult să nu cetesc prin ziare, că zeci de familii părăsesc satul lor!

Sermani oameni! Sutele din America nu-ți cruță sănătatea! Ai bani? apoi? În restimp de cinci ani mânânci viața de zeci de ani.

Românii mai toți sunt aplicați în fabrici, și aici ei își mânâncă sănătatea, iar aceia, cari sunt la zidirea drumurilor, Dumnezeu să te ferească, ce viață due! Acasă însă este cu neputință traiul și trebue să pleci ori vrei, ori nu. Ai să alegi între America și sărăcia cea mai neagră; la adevă, e mai bine America.

Un punct din organizarea noastră, este

mândria gimnaziilor și a universităților? De sigur de n'au perit, dar principiul, baza vieții noastre sociale formate în zicala epicureică: *E mai bine a fi capul satului, decât coada orașului* — le întunecă, le îngroapă.

E vremea deci, să ne mai modernizăm și noi puțin, pentru binele nostru și fala noastră, nu zic lăpădând deviza aceasta, pentru-că rea nu e, ci reformându-o completându-o așa: *Da, e mai bine a fi capul satului, decât coada orașului, dar e mult mai bine a fi capul orașului, decât capul satului.* Pentru o asemenea dorință și inclinațiune egoistică sum sigur, că nici popa nu ne va condamna, numai s'o înțelegem bine.

Și atâta fie de ajuns despre punctul ăsta.

Ținând cu firul povestirii începute încă tot în iarnă, nu am mult ați spune despre zilele acele moi și câte odată plăcute; fără strop de nea, dară totdeauna umede și vântoase. Au trecut totuși repede. După câteva săptămâni de monotonie, iată pentru primădată, că o rază veselă de soare, slabă și subțirică, străcurându-se în odaia-mi, tremura tainic pe slovele cărții, ca o rugăciune lină pe buzele evlavioase. Tresării de un fior dulce, și schimbându-mi toată inima într'o salutare o trimisei pe aceeaș rază lină Aceluia, carele din lumile depărtate și senine ude șede, mi-a trimis acest vestitor frumos și iubit al primăverii.

Cu primăvara au sosit și Paștile. O săptămână tristă și dureroasă, ca un preldiu melancolic și mișcător, premerse ziua aceea măreață, unică în lungul șir al veacurilor și fără asemănare; a cărei minune

și taină o cântă pe vecinicie cerul și pământul: Paștile Domnului.

Mă simțesc puțin de a-ți descrie și numai un simțământ, un svăcăt al inimei atinse de bucuria cerească a acestei zile, fără ca să turbur armonia aceea negrăită a sufletului creștin prin vorbele mele neputincioase și puțin zicătoare. Tu le ști, căci ai gustat dulceața lor de atâtea-ori.

Ți-oi descrie totuși o bucurie, ce tu nu o cunoști, nici nu o poți înțelege, până ce nu te vei găsi în aceleași împrejurări ca mine; departe de casă între oameni binevoitori, dar străini și neînțelegători ai datinilor tale, inclinațiunilor tale: soții tăi din pruncie, oglinda cerului, în care te mișcai.

Da, erau trecuți doi lungi ani, de când în biserică nu mai vedeam strane, în ele nu mai auziam răsunând trăgănat, melodioasele *glasuri*; au trecut și două Paști fără de un „Hristos a înviat” ori un „irmos”; era înzădar să le mai aștept: mi-am luat deci rămas bun dela ele pe alți 3 ani.

Când iată într'o zi neașteptată înainte de Paști Revs. Domn canonic Dr. Bunea, cercetându-ne ne invită la s. liturgie, ce D-sa zise, că ni-o va celebra după ritul nostru. Așa a fost prima zi. Însă abia cunoscută bunăvoința a Revs. Domn canonic, noi am început a face pe invitatul, ce de altcum era de prisos. Așa a urmat apoi un lung șir de zile de sărbătoare. Frumosul timp de după Paști, care cu cântările și ritul solemn trezește în suflet simțămintele zilei acele mari a Paștilor, încât Revs. Domn canonic cât a stat aici, era pentru noi adevărate Paști.

Am împărțit frățeste între noi și ostenele și bucuria slujbei, eram pe rând toți:

crășnici, cântăreți și credincioși ascultători, până când un cor animat de puțini chemați și de și mai puțini aleși întona ecteniile. Asta fu culmea bucuriei noastre din acest an, dar veni pe neașteptate și trecu prea iute. Totuși cu inimă plină de recunoștință față de Revs. Domn canonic, și de speranțe măgulitoare în o curândă revedere, și azi cugetam mângăiați la acele zile îmbucurătoare. Deie Domnul să se repetască cât mai des!

Așa ne-au trecut și Paștile. De aci încolo mai că nu mai știu, cum a sburat timpul. E natural. Examenele erau în prag. O răceală, ca un fior își trece de-alungul spinării, te cuprinde o smereală fricoasă, o stimă despotică față de profesori, cari încep a-ți părea moroși, gata să te înfrunte la toată vorba, deși toate sunt numai nălucire — cugetând numai că mâne, poimâne vor să sosească esamenele și te vor găsi nepregătit.

Și bietul student își îngroapă capul de dimineața până sara în carte, sperând așa, a încunjura naluca asta deja amenințătoare.

Dar pentru noi și esamenele au fost o altă sărbătoare, aceasta însă curat românească; căci Ionel Coltor și Iuliu Hossu, depunând în 4 Iulie doctoratul din filosofie, domni profesori au binevoit a-i distinge în sâmn de recunoștință și dovadă despre frumoasele lor talente, despre clara și bine formata lor pricepere și despre neobosită-le diligență, cu titlul: doctori „a pieni puncti” (pur eminenti): cea mai frumoasă vorbă, cea mai frumoasă laudă au zis ei cu asta despre noi toți. Le gratulăm din inimă.

Cu aceasta însă n'am voit să las de loc pe ceilalți ai noștri la umbra; de sigur

unificarea societăților. Din darul lui Dumnezeu avem multe și frumoase societăți, dar reslățite. nu sunt tari. de aceea și-a lansat ideea unificării. Aceasta e salutară. la timpul său are să aducă rod îmbelșugat.

* * *

Peste doi ani. să face alegerea de președinte a Statelor Unite. și deja să începe campania între partide.

Roosevelt lucrează din resputeri. să fie ales un republican. iar alții lucrează pentru învingerea partidului democrat. a cărui candidat ar fi Bryan, care nu peste mult să va reîntoarce din călătoria sa. Lupta va fi crâncenă. ca nici odată. Bryan pășește a treia oară ca candidat.

Republicanii sunt milionarii statelor. Democrații sunt mai săraci. Stă lupta în contra capitalului. și aici e greu! Totuși democrații au mare nădejde. să învingă. Resultatul o să-l vedem după doi ani!

Preotul din America.

Sfințirea bisericii românești din Șieu-Odorheiu.

Nușfalău, August 1906.

Fii salutată mică nepoată a lui Romul din părțile nordice transilvănene, cari prin fii tăi români din Șieu-Odorhei — dieceza Gherlei — ai ridicat altar și templu măreț Dumnezeului celui viu, dulcelui Isus, și pe noi cei trudiți de mizeriile unei robii în care trăim, pe un moment ne-ai unit cu ceriul, pentru care suntem mențiți... Așa-i!

Ziua de 12 August a fost o zi de sărbătoare pentru Șieu-Odorheiu și jur. Încă des de dimineață se vedeau trăsuri străbătând mulțimea de oameni, muieri și prunci în vestminte de sărbătoare, cari toți și toate aveau direcția către comuna iubilantă. Mai de dimineață ca toți sosise la preotul din loc Grigore Rus, delegatul episcopesc din Gherla

nu, ei fiind ei mai înaintați. și fiind sirguinta și priceperea lor deja cunoscută, să cuvinea să dăm onoarea acestui an noilor și iubitorilor nostri frați mai tineri, en atât mai vărtos. ca pe lângă numrea puțin zicătoare de student, au câștigat și frumosul titlu de „doctor“.

Iată cum a decurs anul acesta.

Mă simțesc fericit de a-ți putea comunica aci ție și tuturor cunoscentilor nostri binecuvântarea apostolică a Sfinției Sale Papa, și cu ea a încheia epistoala. Ceea-ce mai aștepti și ce mai urmează, ți-oi serie de altă-dată.

Acum rămâi cu bine. Dragostea mea te însoțască.

Victor.

Cărți postale ilustrate,

cu vederi din Blaj.

Bucata 6 fleri. — Suta 5 cor. franco.

Magnificul și simpaticul canonic dr. Octavian Domide, însoțit de fratele său Clarissimul Emil Domide, prof. gimn. în Năsăud, protopopul tractului meritului Mihail Făgărășian, protopopul Ciceiu Cristurului Gregoriu Pușcariu; avocatul dr. G. Tripon din Bistrița, amicul nostru dr. Octavian Pavelea, avocat în Beclean; aproape toți preoții din tractul Becleanului și Ciceiu Cristurului, ba și din district, precum fratele Rus, etc.

La oarele 7 dim. s'a început ceremonialul sacru prescriș prin rit și tipic luându-se rămas bun dela biserica cea mică, scundă, de lemn, și mutându-se odajdiile sfinte în biserica cea nouă din mijlocul comunei, un edificiu imponent pentru un sat ca acesta, ridicată din piatră și cărămidă și acoperită cu tinichea. Era ceva înălțător să vezi masa cea mare a poporului mișcându-se după preoți, pe sub portalele împodobite cu ghirlande de flori și verdeață în zăritul căroră figurau crucile așezate pe inscripții de: „Bine ați venit“.

Originea, sângele, limba și datinile, cari le avem comune asemenea cu ritul bisericesc au adus în mijlocul nostru și frați preoți gr.-or. ca Bălan din Brașfalău, Alexandru Boer din Sfântul, Alexandru Rus din Cincelic, ginerile dlui Cioboc din Mogogea, Cupșa, etc. în societatea căroră s'a încunjurat noul Sion și s'au săvârșit cele sacre cu toată punctualitatea. La liturgie preoții fungenți s'au cuminecat. După aceasta delegatul episcopesc Magnificul dr. Octavian Domide a ținut o predică cu cunoscuta-i oratorie, arătând cu dovezi scoase din firea omului, că toate celea pământești avem a-le folosi numai ca mijloace pentru ajungerea la patria noastră adevărată, care este ceriul. Dintre dovezile istorice mi-a plăcut mult pilda dlui Hristos, care primul a mers pe calea crucii și pilda lui Hanibal, care trecând Alpii să cucerească a zis soldaților îndârjiți de peripeții: „Ați avea drept să vă reîntoarceți dacă picioarele mele n'ar călca întâi pe drumul de care vă înfricoșează“. A sfârșit precum a început: „Cel ce vrea să vie după mine să se lapede de sine, să-și iee crucea sa“, etc. Ne-au arătat adevă, până la evidența, ca pildele noastre pot fericii poporul. Oare-i dăm noi atari pilde? Cătră fine Măria Sa a împărtașit poporului binecuvântarea arhierescă și a predat biserica cultului divin public. Finit cultul divin, s'a făcut vizită baronului Appel din loc, binefăcătorului bisericesc, dlui Ciboc — apoi a urmat banchetul cu toastele într'un pavilion lângă biserică. Pentru Pontifice, Monarh și Excelenția Sa, episcopul diecezan dr. Ioan Szabó, a vorbit dr. Octavian Domide; pentru delegat, dr. G. Tripon; pentru preoți, Mateiu Pop, preot în Ocna-Dejului; pentru protopopi și Claritatea Sa Emil Domide, Ioan Botean, preot în Nușfalău; pentru popor, Ioan Bulbuc, preot în Minthiu; pentru curatori, Mihail Făgărășan, protopop; pentru frații preoți gr.-or. Grigore Pușcariu, protop., etc.

După banchet a urmat petrecere într'o localitate acomodată, care a durat până în amurgul zilei, când ne-am depărtat la ale noastre, cu credință, că din copsele maicelor biserici ce să edifică, se vor renaște mai curând ori mai târziu și școale perdute din nesuficiența mijloacelor.

Ioan Botean.

Raport general despre activitatea societății de lectură „Inocențiu M. Clain“, pe anul scolastic 1905—6.

(Continuare.)

Partea specială.

I. Comitetul societății.

Comitetul societății ales în sedința constituită din anul trecut, s'a completat în I. sedință administrativă ordinară, ținută în 5 Octombrie 1905, și astfel comitetul societății pe anul 1905/6 a fost compus din următorii:

Președinte: Simeon Gocan, teol. a. IV. V.-președinte: Septimiu S. Popa, teol. a. III. Secretar: Silviu Poșiar, teol. a. IV. Cassar: Emil P. P. Masca, teol. a. III. Controlor: Aurel Peculea, teol. a. II. Arhivar: Gavrilă Hintea, teol. a. III. Bibliotecar: Valeriu Opreș, teol. a. II. V.-bibliotecar: Iuliu Căpâlnean, teol. a. I. Notar: Petru P. Domșa, teol. a. I.

Iar membrii în comisia literară au fost aleși: Georgiu Grecu și Ioan Mărginean, teol. a. IV. Alexandru Ghelner și Adrian Oțoiu, teol. a. III. Vasile Cerghizan și Augustin Folea, teol. a. II. Emil P. Sas și Cornel Popa, teol. a. I.

Și ca mersul societății să nu se întreprună nici în decursul lunilor de vară, de aceea în sedința constituantă, ținută în 2 Maiu a. c. pe anul de gestiune 1906/7 comitetul societății s'a compus astfel: Președinte: Septimiu S. Popa, teol. a. III. V.-președinte: Augustin Folea, teol. a. II. Secretar: Romulus R. Stoica, teol. a. III. Cassar: Aurel Peculea, teol. a. II. Arhivar: Vasile Candrea, teol. a. II. Controlor: Petru P. Domșa, teol. a. I. Bibliotecar: Iuliu Maior, teol. a. I., lăsând a-se completa pe anul viitor prin intrarea noilor alumni în șirul societății.

II. Membrii societății.

A) Fundatori.

1. † Dr. Ioan Vancea de Buteasa, metropolit (Blaj). 2. Dr. Victor Mihályi de Apșa, metropolit (Blaj). 3. † Mihail Pavel, episcop (Oradea-mare). 4. I. M. Moldovan, prepozit (Blaj). 5. † Alexandru Micu, canonic (Blaj). 6. Simeon Pop Mateiu, canonic (Blaj). 7. † Dr. Alexandru Grama, canonic (Blaj). 8. Dr. Vasile Hossu, episcop (Lugoj). 9. Iuliu Bardosy, insp. reg. penz. (Sibiu). 10. † Baziliu Rațiu, rector semin. (Blaj). 11. Iulia Laurențiu. 12. Dr. Nicolae Calmuczy. 13. Dr. Teodorescu, medic militar (Alba-Iulia). 14. E. Măcelariu, pret. penz. (Miercurea). 15. E. Petroviciu, căpitan (România). 16. Dr. E. Elefterescu (România). 17. † Georgiu Boer, locotenent (Vad). 18. Ioachim Totoian, preot (Chișfalău). 19. Silvia Handrea, preoteasă (Lăscud). 20. Institutul de credit „Patria“ (Blaj). 21. Institutul de credit „Economul“ (Cluj). 22. † Ioan Bob, prof. (Blaj). 23. † Ioan Antonelli, canonic (Blaj). 24. † I. Ciaciani. 25. † Constantin Papfalvi, canonic (Blaj). 26. Ioan Bozac, preot (Szombattelke). 27. Institutul de credit „Arieșana“ (Turda). 28. Institutul de credit „Mureșana“ (Reghin).

B) Onorari.

1. Dr. Dem. Radu, episcop (Oradea-mare). 2. I. M. Moldovan, (Blaj). 3. † Alexandru Micu, canonic (Blaj). 4. † Dr. Alexandru Grama, canonic (Blaj). 5. Dr. Victor Szmigelsky,

canonic (Blaj). 6. Ioan German, prof. emerit (Blaj). 7. A. Boca. 8. Iuliu Popa. 9. Iosif Pop. 10. Gedeon Blășan. 11. † Basil Raț, rector sem. (Blaj). 12. Dr. Vasile Lucaciu, preot (Șisești). 13. Dr. Elie Dăianu, protop. (Cluj). 14. Dr. Augustin Bunea, canonic (Blaj). 15. Dr. Isidor Marcu, canonic și rector sem. (Blaj).

C) Ordinari.

Toți alumnii seminarului gr-cat. din Blaj.

D) Estraordinari,

sunt aceia, cari solvesc suma de 4 cor., având în schimb dreptul de a folosi biblioteca și a participa la ședințele literare a societății.

III. Biblioteca.

Biblioteca în anul acesta s'au înmulțit cu următoarele cărți:

Secțiunea I.

Cărți donate:

1. Vasile Cârlova, de Dr. Ioan Rațiu, donată de autor.
2. Enchiridion Hermeneuticæ gen. de Jahn, donată de A. Oțoiu.
3. 25 de ani din viața reuniunii de muzică, Mateiu Voilean.
4. Discursurile președintelui Asoc. I. St. Șulțiu de Cărpiniș.
5. Soare cu ploaie, de Iosif Vulcan, donată de Sept. Popa.
6. A vallás változtatás az egyházjog és a magyar államjog szerint, de Dr. Hanny Ferencz, donată de autor.
7. A keresztiség kiszolgáltatása az egyházjog és magyar közjog szempontjából, de Dr. Hanny Ferencz, donată de autor.
8. Catechismul, de Dr. I. Marcu, donată de autor.
9. Memoriul asupra situației economului.
10. Partea a II-a din Anexe.
11. A szociális kérdés, Dr. Verus.
12. Roadele milei creștine, de Câmpian, don. de Dr. Elie Dăianu.
13. Ursu Vroina, de Dr. Elie Dăianu, donată de autor.
14. Predici de Petru Maior, don. de Dr. Elie Dăianu.
15. Cultura porumbului, donată de I. German.
16. L'active de L'academie Roumaine dela anul 1884—1905. de D. Sturdza.

Donațiunile Academiei române:

1. Mănăstirea și comuna Putna.
2. Finanțele României dela 1831—1905.
3. Basme române și glosari.
4. Titus Livius, traducere.
5. Analele Academiei rom. (Partea adm. și debaterile).
6. Analele Acad. rom. (Memoriile secțiunii științifice).
7. Analele Acad. rom. (Memoriile secțiunii literare).
8. Analele Acad. rom. (Memoriile secțiunii istorice).
9. Problemele ei actuale.
10. Bibliografia românească veche.

(Va urmă.)

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Dela ziua așezării mele aici, în 11 Febr. n. a. c. pe lângă alte daruri mai mici, ce s'au făcut de singuraticii credincioși spre împodobirea casei Domnului și cinstea celor ce le-au făcut, în deosebi dau publicității și cu numele pe Dna văd. Elena Pintilie, un ornat complet colorat și unul negru 345 cor.; Dna Eugenia Barbu, un potir de argint, cu cupă aurită, Dna Tina Ince, done perinute elegante de catifea pe prestol și dl Mihail Bucur, măiestru rotar, o cădeiniță în preț de 32 cor. Împlor binecuvântarea și răsplata cerească peste acești binefăcători creștini! Reghinul-săesc, la 25 Iunie 1906. — *Ariton M. Popa*, paroh-protopop.

— Onorata Dnă Iuliana Mateiu născ. Chețan, preoteasă văduvă din Ercea, a donat

pe sama edificândei biserice din Craifalău-de-câmpie. Întru amintirea fericitului și neuitatului său soț Teodor Mateiu, fost preot în Craifalău suma de 100 cor., promițând, că cu începerea edificării stei biserice în cântui-va concede starea materială, va mai contribui. căreia și pe aceasta cale în numele poporului din Craifalău, îi aducem sincerele mulțămire, dorindu-i ca Dumnezeu să-i răsplătească însușit din darurile sale cerești, iar defunctului eterna fericire. să-i fie țărina ușoară și memoria neuitată. Craifalău-de-câmpie, 1 Iulie 1906. — *Dem. Caliman*, preot gr-cat.

Aniversarea a 76-a a nașterii Monarhului s'a serbat în Blaj cu solemnitatea îndatinată. Escel. Sa Mitropolitul a celebrat sf. liturgie, asistat de membrii capitulari. După sf. liturgie s'a cântat Doxologia cea mare, pentru îndelunga viață a Monarhului nostru. La 1 oară Escel. Sa Mitropolitul a dat în onoarea zilei un prânz festiv, la care au fost invitați clerul din gremin, necum și toți amployații oficiilor publice din loc. Pentru Monarhul nostru a vorbit Escelența Sa Mitropolitul, nrândn-I încă mulți ani spre binele tuturor supușilor săi credincioși.

Știri personale. Duminecă în 19 Aug. au plecat la Expoziția din București, sub conducerea redactorului nostru peste 100. inși din toate părțile țării noastre. După cum ni-să scrie, au fost întâmpinați la gara de nord de dnii *Codrescu* și *Atanasie*, delegați ai ministerului de culte. La bineventare a răspuns A. C. Domșa. Marți au cercetat excursioniștii expoziția și seara arenele. De aci vor merge și la Constanța.

Consistoriul plenar. În 15 August n. a. c. s'a întrunit la ședința ordinară Consistoriul plenar în Blaj sub presiunea Escel. Sale Mitropolitului *Victor*. Au luat parte, afară de membrii din gremiu următorii protoponi districtuali: *Ioan Maior*, Aind. *Dem. Cutean*, protopop defec., *Aléandru Dobrescu*, *Sebeș*, *Iuliu Montani*, *Zlatna*, *Iosif Costin*, *Turda*, *George Bărbat*, *Blaj*, *Ștefan Sándor*, *Oderheiu* și *Iosif Lita*, *Ielod*. În aceasta ședință s'au primit în Seminarul teologic din Blaj următorii alumnii: *Vincentiu Pandrea*, *Mărgineni*; *Ioan Găgor*, *Tănuși*; *Iustin Porut*, *Desmir*; *Ioan Pop*, *Cămarășul-deș*; *Octavian Mihăltan*, *Odverem*; *George Rus*, *Bozdu*; *Petru Gruia*, *Blaj*; *Gavrilă Metea*, *Ileni*; *Simion Popa*, *Măhaciu*; *Coriolan P. Lupu*, *Șamșudul-de-câmpie*; *Augustin Ciungan*, *Alecuș*; *Octavian Bugner*, *Tritni-de-jos*; *Ioan Dragomir*, *Șra-mică*; *Nicolae Crăciun*, *Doștat*; *Nicolae Costea*, *Mănarade*; *Vasiliu Mărginean*, *Ungurei*; — iar *Zenovie Paclășan* din *Straja* va fi trimis în Seminarul central din *Budapesta*. — În internatul Vancean de băieți, au fost primiți cu totul 123 studenți. — În internatul Vancean de fetițe, au fost susceptibile 41 eleve.

Reuniunea sodalilor români din Cluj, și-a ținut a XXXIV. adunare generală în 6 August a. c. Din raportul general estragem următoarele: Averele reuniunii e de 2254 cor. Au fost sprijiniți din partea reuniunii cu bani de școală 36, cu haine de vară 41, cu de iarnă 35 inși. S'au eliberat 5. S'a decis a să înființa o bibliotecă pe sama reuniunii.

Convocare. Adunarea generală a desp. XXIX. (Mediaș) al „Asociațiunii pentru literatură și cultura poporului român”, își va ține în acest an în 2 Septembrie n. la 3 oare d. a. în școala gr-cat. din Mediaș.

— Adunarea generală a „Reuniunii femeilor române din Mediaș și jur”, în acest an își va ține conform concursului Comitetului acestei Reuniuni din 31 Maiu 1906. în școala gr-cat. din Mediaș la 2 Sept. n. a. c. la 2 oare d. a.

Sfințire de biserică. Curatoratul bisericei gr-cat. din *Bandul-de-câmpie*, invită la *consacrarea nou terminatei biserice*, ce se va săvârși în 28 August n. a. c. prin delegatul consistorial Rsmul Dr. *Isidor Marcu*, canonic.

— Comitetul parohial gr-cat. din *Argeșul-de-sus*, invită la *sfințirea bisericei nou*

edificate, care se va îndeplini, Duminecă în 9 Septembrie n. a. c.

Asigurați-vă! Acesta e cuvântul aproape poruncitor, ce trece ca un fulger prin urechile tuturor, ne atinge mintea și face să se deștepte voia, gata de a-l urma. Asigurați-vă pentru ceasul morții, ca să aveți cheitnielile necesari pentru îngroparea voastră; asigurați-vă viața, ca să puteți lăsa urmașilor vostri o mică avere, pe care altcum n'ați fi putut-o cruța; asigurați-vă pentru vremea, când puterile voastre slăbind, nu vă veți mai putea câștiga pâinea de toate zilele; asigurați-vă copilele voastre, ca să aveți ce le da zestre, în ziua cununiei; asigurați-vă grăul, fânul și toate edificiile câștigate cu osteneală îndelungată, pe cari nu chibrit, un joc de copii, le poate preface în prav și cenușe. Iată câte-va pilde, cari așa de mult spun:

Epidemiei de tifus din Sibiu a căzut jertfă R. U. în vârstă de 27 de ani. Solvise numai cor. 45.— la cassa băncii „Transsylvania”, iar aceasta a plătit cor. 1000. capital erezilor.

Petreceri. Tinerimea română din *Nirastu* și jur. invită la *petrecerea de vară*, ce o va aranja Marți, în 28 August n. 1906. în pavilionul hotelului „Központi” din *Nirastu*. Venitul curat este destinat spre edificarea școlii române din loc.

— Tinerimea română din *Lunca* și jur. invită la *petrecerea de vară*, ce o va aranja Duminecă în 2 Septembrie n. 1906 în sala școlii gr-cat. din *Lunca*. Începutul la 7 oare sara. Venitul curat e destinat în favorul școlii gr-cat. din *Lunca*.

Mulțămită publică. O faptă nobilă și vrednică de toată lauda a săvârșit românii credincioși gr-cat. din *Șeica-mică*, cari sunt emigrați în America, în *Cleveland O.* Deja dela plecarea lor în depărtata străinătate făcură promisiunea, că dacă Dumnezeu le va ajuta, vor contribui și ei cu cât le vor permite puterile pentru înfrumusețarea sântei noastre biserici. Aceasta promisiune au și implinit-o, căci, făcând ei între ei o colectă, au format suma frumoasă de 580 cor., carea sumă cu datul de 4 Maiu 1906. au depus-o la institutul de credit și economii „*Racoțana*” din *Șeica-mare*, punându-o tot odată la dispoziția curatoratului nostru bisericesc, ca din aceea să se ridice în sânta noastră biserică 70 scaune, iar restul să rămână spre creștere, tot în folosul bisericeii, sub numele de: „*Fondul American Român*”. — La dorința specială a marimoișilor donatori acesteia scaune, cari deja în 1 Octobru a. c. vor fi gata, în fie-care an să vor da în folosință credincioșilor, pe lângă o anumită taxă, iar suma ce va încurge din aceste taxe, să va adauge la „*Fondul American Român*”. Cei cari au contribuit la formarea acestui fond, sunt: *Ilie Lup*, *Ioan Lup* a *Ravecii*, *Ioan Coman*, *Petru Coman*, *Agafie Dancu*, *Nicolae Lup*, *Teodor Popa*, *Chirion Lup*, *Ilie Vișa Nechită*, *Ilarie Hătegan*, *Teodor Alămorean*, *Ilie Alămorean*, *Nicolae Dancu*, *Iosif Caiser*, *Petru Câmpian*, *Teodor Achim*, *Ilie Muntean*, *Teodor Ivan*, *Teodor Câmpian*, *Ilie Roman*, *Ioan Dancu*, *Ioan Dancu sen.*, *Alesandru Roman*, toți din *Șeica-mică*, dânduind unul fie-care câte 25 cor. și un bun făcător 5 cor. laolaltă 580 cor. Din suma aceasta se va spesa pentru făcutul scaunelor 532 cor. iar restul de 48 cor. va rămânea ca bază la „*Fondul American Român*”. Subscriși, în numele credincioșilor gr-cat. din *Șeica-mică*, aducem și pe calea aceasta cele mai călduroase mulțămire tuturor acestor mari binefăcători a sântei noastre biserici, dorindu-le din inimă viață îndelungată, spre a se putea reîntoarce iarăș sănătoși în mijlocul familiilor lor iubite. *Șeica-mică*, în 15 August 1906. — *Virgil Stanciu*, adm. parohial. *Ilie Vișa*, curator prim.

Necrolog. † *Văd. Iozefa Rozor* născ. *Rus*, după scurte dar grele suferințe, a repusat în *Cuciu*, în 18 August 1906. în etate de 80 ani. — *Fie-i țărâna ușoară!*

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Spiritismul.

(Continuare.)

2. Cu atât mai vărtos nu se poate admite, ca vibrațiunile sau undulațiunile acelea presupuse ale creerului să treacă dela o persoană la alta. Întâi: pentru că cugetul nu conzistă în vibrațiuni sau undulațiuni. În locul al doilea: pentru că chiar și când ar conzista în undulațiuni, încă tot nu s'ar putea propaga. Martoră ne este despre aceasta experința de toate zilele. Căci ori cât ne-am cugeta și am voi noi, ca cineva să facă ceva, el tot nu va face, până ce nu-i vom spune cu gura ori prin semne, pentru că nu va ști, ce vom noi. Prin urmare cugetul nostru nu se propagă prin undulațiunile sale dela noi la altul. În locul al treilea: pentru că se întâmplă adese de răspunsurile sunt cu totul în contra cugetării și dorinții celor de față. Martor ne este Allan Kardek ¹⁾ unde spune: „Când se întâmplă să se audă într'o întrunire de spiritiști de omenie, una din comișcările acelea scârnavo, cari le îngreșează prin josnicia lor; ar fi o vătămare pentru experientatori, că presupun, că aceea ar proveni dela vreunul din ei“. De altcum martor ne este despre acesta și Lombroso, când cu formarea corpului articulat sub haina Eusapiei. Nici unul din cei de față nu se cugetase la aceea, că răspunsul să fie: *a sinistra*. Așadară dacă nici unul nu s'a fost așteptat la răspunsul acesta, el nu putea să provină din undulațiunile creerului ori ale păturii corticale, cari ar fi exprimat răspunsul acela. Tot aceasta o dovedește și cazul mesei din ședințele din Genova, când masa a plecat cătră o chilie, cu toate că toți voiau să mai rămâna afară.

3. Nu să poate admite străformarea undulațiunilor acestora în putere motoră, luminoasă, etc. Pentru că fizica ne învață, că puterile motore, luminoase, etc. sunt puteri fizice, iar nu cugete; și cu atât mai vărtos nu se poate admite străformarea cugetului în putere motoră, după ce aceea fizică ne învață, că o putere fizică nu se preface într'altă putere fizică, decât numai pe lângă anumite condițiuni, cari aci lipsesc cu totul.

4. Nu se poate admite formarea fantoamelor, în forma presupusă de ipoteza aceasta. Pentru că fanteamele acestea nu sunt imagini de ale lucrurilor cugetate, ci sunt *fanteame vizibile și pipăibile*, și Lombroso însuși a prins *cu mâna* o fanteamă de acestea — deși neperfectă — și a simțit că are formă de picior. Zöllner apoi și cu cei din Genova au mers mai departe, și au făcut ca mâinile și picioarele acestea închipuite (!) să-și exprime urma pe făină, furungine și gips. Și mai departe decât toți a mers Crookes, carele a strâns fanteama în brațe, i-a pipăit pulsul, i-a numărât bătăile inimei și a fotografat-o.

5. Nu se poate admite nici explicarea dată pentru *scrisorile automate*. Întâi: pentru că nu să știe, că cu care *emisferă* a creerilor cugetă omul; ori doară cugetă cu amândouă? În locul al doilea: pentru că avem fapte contrare, și anume la: *hemiplegici*. Aceștia sunt paralitici într'o jumătate a trupului și a capului, și astfel lucră și cugetă numai cu cealaltă jumătate, stând jumătatea paralică în neactivitate. Dar cu toate acestea lor nu li-se pare, că altul ar cugeta în locul lor, ori că ar primi prin inspirațiune ceea ce spun.

În fine cum se vor explica celealalte fenomene spiritiste, de ex. scrisorile directe? Așa că undulațiunile vor prinde stilul și-l vor purta, să formeze literile? E imposibil, pentru că omul nu poate influența lucrurile, ce sunt afară de sine, fără să se pună în legătură cu ele.

De altcum e constatat și e lege fizică, că ori ce putere, carea pleacă dintr'un anumit centru și se propagă, în propagarea sa scade din intenzitate în proporție cu pătratul depărtării. Știind aceasta să calculăm acum intenzitatea vibrațiunilor păturii corticale! Aceasta trebuie să fie foarte mare, pentru că trebuie să străbată oasele capului, ca astfel să poată eși dintr'insul, trebuie să pună în vibrațiune eterul, trebuie să străbată iarăși oasele capului mediului, să-i pună în vibrațiune pătura corticală, ori dacă rămâne afară, trebuie să ridice mobile grele, de zeci de chile, etc. Dar nu mai continuu, pentru că ipoteza aceasta, ca și altele de felul acesteia s'a introdus din necesitate. Căci voind ei să explice fenomenele

spiritiste, și nevrând să admită ființe nemateriale, au trebuit să recurgă la materie: cauză neproportionată pentru producerea lor, cum zicea și profesorul Porro. „În fața manifestărilor senzibile“, zice dr. Lapponi, ¹⁾ cari nu se pot referi la puteri materiali fizice necunoscute, anume fiindcă au imprimate semnele evidente de inteligență și de voință, de afecțiuni și de pasiuni, e oare posibil ca să nu se admită existența acestor ființe spirituale, dovedită de mulțimea faptelor, constatată cu toată vigoarea metodelor noastre experimentale, celor mai bune“.

A patra ipoteză animistă e: ipoteza *spiritiștilor occultiști*. Aceștia presupun că spiritul omenesc s'ar compune din trei elemente: *vitalitatea sau energie vitală, corp astral și suflet omenesc*. Sub *corp astral* înțeleg ei o parte a sufletului, carea ar constitui puterea lui de viață animalică, și care ar putea să iese și să vagabundeze afară de trup, ²⁾ întocmai pe cum își închipue și dl Hașdeu ³⁾ despre *supraorganism*, și ceilalți spiritiști despre *perispirit*. ⁴⁾ Corpul acesta astral după părerea occultiștilor ar ieși afară din mediu și ar produce toate fenomenele spiritiste.

Dar nici ipoteza aceasta nu se poate admite.

a) Pentru că avem fenomene spiritiste, cari *se întâmplă fără mediu*. Acolo sunt spre pildă cazurile de molestări spiritiste citate mai sus. Prin urmare ele n'au putut fi produse de corpul astral al mediului.

b) Pentru că avem o mulțime de fenomene, când mediul e *întreg și sănătos*, când nu-i lipsește nimica. Prin urmare în cazul acesta nu poate să fie vorbă despre ieșirea corpului astral din mediu.

c) Pentru că nu se dovedește de locul locului, că în om ar fi și corp astral, care pe lângă aceea să mai poată să mai și iasă din trupul omenesc.

d) Pentru că chiar și când s'ar admite existența lui și posibilitatea de a ieși din trup, încă tot nu s'ar putea explica fenomenele spiritiste. Așa de ex. nu s'ar putea explica cunoștințele ce le vedește mediul, și cari sunt peste cunoștințele lui. De exemplu ne poate servi *scrisoarea automată* a dlui Cosmovici în limba rusă, precum și comunicațiunea despre bunica dlui Hașdeu, despre cari dl Cosmovici n'avea nici o cunoștință. Nu s'ar putea explica *aparitia spiritelor* materializate, perfect ori imperfect, puțin ne pasă. Pentru că corpul acela astral fiind eteric și *imponderabil*, nu ui-se poate prezenta ca o mână, ca un picior, ori ca o fanteamă *văzută, pipăită și fotografată*.

(Va urmă.)

¹⁾ Ipnatismo e Spiritismo, pag. 196.

²⁾ În Civiltă Cattolica seria XVIII. vol. V. pag. 413.

³⁾ Sic cogito, pag. 105.

⁴⁾ Supraorganismul dlui Hașdeu este însuși sufletul, carele își are organele sale întocmai ca și trupul. „Sufletul“, zice dsa la pag. 42, „e un organism, care își păstrează autonomia chiar și când se află încă în legătura trecătoare cu celalalt, adică cu organismul secundar al trupului pămăntesc“. „Sufletul meu“, zice tot dânsul la pag. 57, „despărțit de ochii și de urechile trupului, despărțit de gură, era un organism, un organism care vede, auză și vorbește prin altfel de ochi, altfel de urechi, altfel de gură“. „În sfârșit... sunt cele doue organisme ale făpturei: organism trupesc, ponderabil, trecător, secundar, *suborganism*, pe care moartea îl risipește sau îl închide în coșciug; și *organism sufletesc*, imponderabil, neperitor, primar, *supraorganism*, care numai prin moarte se deslănțuiește și-și capătă deplinătatea avântului“, (pag. 80). Despre supraorganismul acesta zice dl Hașdeu, că în anumite condiții iese afară din trup. „Când un om este mort sau în agonie sau într'o mare primejdie, și se arată în același timp la depărtare unei ființe iubite, care e sănătoasă, aceasta presupune una din două: 1. Supraorganismul celui ce simte arătarea se strămută acolo unde se află cel repozat sau cel suferind. Hașdeu, Sic cogito, pag. 105. — *Perispiritul*, apoi „este un învăliș (al spiritului) compus din eter imponderabil, un fel de corp fluidic, tipul formei omenesci“. Așa îl deplinește Allan Kardec, și definiția dată de el a fost primită în congresul spiritist din Paris (1889). Frunco, pag. 243.

Alți spiritiști din contră (neoccultiști), spun că omul s'ar compune din trei părți: *corpul, energia sau forța vitală și sufletul*. Corpul este conglomeratul moleculelor materiale compuse din atomi; forța vitală ar fi aceea, carea ordonează și dă viață moleculelor. Aceasta începe, se desvoaltă și încetează cu moartea. În fine este sufletul, care se împreună cu trupul prin mijlocirea forței vitale. Cfr. *Camil Flammarion: Tainele ceriului trad. de Haralamb Lecca, București, Minerva 1904, pag. 10 și urm.*

¹⁾ Le liore des Médiuns edit. VIII. Paris 1865, la pag. 45.

Dracul în școală,

Povestire populară, tradusă după Bolanden de
Augustin Paul.

(Continuare).

16

„O Toni, cât de veselă sunt eu acum! Aș vrea să chiuesc și să joc de bucurie! Tu nu pleci de-aicia pentru totdeauna, tu te vei reîntoarce, tu vei goni pe dracul din școală, iar noi nu vom fi siliți să emigrăm în America. Dumnezeu să-ți dea sănătate, Toni! Acuma mă duc și eu acasă. Rămâi sănătos, Dumnezeu să-ți ajute!“

Și cu aceasta dispărură.

Mult timp șezură încă Toni în chioșe, stăpânit de niște sentimente până acuma necunoscute. Mereu vedea el acum pe Roza înaintea sa, inundată de o lumină de aur, ca aureola unui inger. Ceea ce ea cerea dela dânsul era bun, iar el hotărât să-și fină făgăduința. Și ceea ce dânsa i-a făgăduit lui, aceasta influență asupra-i, ca un mister fericitor și ca un îndemn puternic de a reveni odată să lucreze în sfera tătăne-său.

VII. Citat.

În cursul iernei Knack instrua și educa copiii după libertățile școlii neconfesionale. El întrebuițea orice ocaziune, ca să slăbească în inimile copiilor abominabila credință și să propage din toate puterile știința. Preotul paraliza activitatea-i distrugătoare numai în două ore pe săptămână. Deoarece însă buruienile prosperează mult mai bine în natura omenească înclinată spre rău, decât sămânța cea bună și afară de aceasta lecțiile lui Knack erau aproape de douăzeci de ori mai multe decât ale preotului, — întunecatul avea mult mai multă influență asupra copiilor, decât lumina. Aproape zilnic repetau copiii acasă vorbele disprețuitoare ale lui Knack asupra instituțiilor bisericesti, ba chiar și observații împotriva Mântuitorului lumii, pe care îl descria numai ca pe un om. Mare era scandalizarea și îngrijirea părinților, precum și mânia lor împotriva dracului din școală, care funcționa mai departe nesupărat de nimeni.

„Dacă aceasta va merge tot așa înainte“, zise Günther către ceilalți săteni, atunci copiii noștri vor fi educați în mod sistematic, în spirit necreștinesc, păgănesc. Iar noi nu putem face nimica. Sfinția Sa a trimis deja de mult o jalbă la guvern, — și dânsul fu respins, iar Knack remase pe deasupra. Va se zică noi suntem siliți să ne lăsăm copiii în ghiarele dracului și vedem deja ce o să devină. Copiii au început de pe acum, să rădă de noi, că suntem așa de proști și credem totul. Iar ei sunt mai culți și știu mai bine. „Tată“, zise Franț al meu, mai deunăzi, „de ce să ne rugăm? Doar nu există Dumnezeu!“ Eu i-am răspuns, nu-i vorba, cu o frânghie, peste spate, — dar ce folos? Noi suntem vecinic ocupați cu lucrul, și n'avem timp să ne supraveghiem copiii în continuu, noi nu putem să-i instruiem. Iar Knack îi are vecinic în școală și el este după părerea copiilor mult mai învățat decât noi.

„Ei bine, dacă va trebui să privim tot așa cum ni-se pervertesc copiii, ar fi străgător la cer! Oameni buni, aici trebuie să facem ceva.“

Se pregătia o furtună în conziliul școlar.

Knack privia luerurile cu totul altfel.

El vedea rezultatele ostenelelor sale și era foarte mulțumit.

„Se face din ce în ce mai multă lumină“, se lăuda el către femeia sa. „Nici n'aș fi crezut, ca acești copii crescuți în superstiția întunecată, să fie atât de susceptibili pentru o cultură vrednică de oameni. Dacă cineva se pricepe la meseria sa și lucrează după un calcul înțelept, nu este tocmai așa de greu a face din creștini . . . oameni. Pas cu pas îl strimtoresc pe popă. Este foarte amuzant a vedea cum să uită copiii la mine cu priviri întrebătoare când vine popa să le explice și să recomande prostiile superstiției. Eu n'am decât să dau din umeri și să zimbesc semnificativ, — copiii mă înțeleg și popa bate apa'n piuă.“

„Sunt veselă că mergi bine cu școala și mă bucur, că ești mulțumit“, răspuse ea. „Dar furia țăranilor împotriva ta, e groaznică. Mă tem să nu-ți faci vre-un rău.“

„Fii liniștită Clară! Schwanheimenii sunt cu toții niște oi, — și oile nu mușcă.“

Numai bărbații liberi știu să-și răzbune. Robii superstiției, cari stau sub jugul celor zece porunci trebuie să-și iubească chiar și pe dușmanii lor. Îngrijirea ta este nemotivată.“

Întrearea vătăjelului întrerupsese conversația.

„Domnule învățător“, zise vechiul soldat, „dl primar te poștește să vii numai decât la primărie.“

„Numai decât?“

„Da, se'nțelege“, răspuse vătăjelul, apoi făcū stângă'mprejur și eși.

„Ce va să zică asta?“ observă Knack îmbrăcând un alt surtuc.

„Aceasta este o citație. Reculege-te — fi precaut!“ zise femeia.

„Ei ce? — precauție — reculegere!“ replică el disprețuitor. Să-mi fie frică de acești proști, când eu stau pe baza sigură a legii neconfesionale și am protectori puternici!“

Cu picioare ușoare urcă el scările primăriei și intră în sală. La masă ședea primarul, preotul și conzilierii școlari Schmidt și Nübel.

„Domnule Knack“, începu cu un aer serios primarul, „ca președinte al conziliului școlar, te-am citat fiindcă s'au înaintat aici multe plângeri, de către toți părinții, ai căror copii umblă la școală.“

„În adevăr? . . . Ei! Iată, că nu sunt conștient de vr'un delict sau vr'o neglijare de datorie“, zise zimbând acuzatul.

„Acum să taci și să ascuți ce am să-ți comunic“, întrerupsese primarul, care luă în mână o hârtie, — era registrul de păcate a lui Knack. „Părinții se plâng, că dta le strici copiii prin instrucția ateistă, ce li-o dai. Dta râzi și îți bați joc în școală de tot ce noi creștinii avem sfânt. Dta ai zis că biblia este o carte de fabule care se contrazice cu rațiunea și știința. La științele naturale ai zis că istoria creațiunii este o poveste idioată, care lovește în față științele naturale. Ți-ai bătut joc de cel mai sfânt mister al religiei noastre: dta ai zis că Luteranii înțeleg altfel cina, și Calvinianii altfel și Catolicii altfel. Cine are dreptate, nu se poate ști, — probabil că nici unii nici alții. — Acestea sunt câteva din plângerile, ce mi le-am notat. Ce aveți de a răspunde?“

„Îmi permit a vă răspunde, că nu mă știu vinovat nici într'un punct.“

(Va urma).

Bibliografie.

A apărut:

„Sămănătorul“, revistă literară. Anul V. Numărul 32, cu următorul cuprins: N. Iorga, Un poet cugetător: O. Carp. — O. Carp, Tempora mutantur... (poezie). — Otilia de Kosmutza, Impresii din Tokio (trad. de Natalia Iosif). — G. Săpunaru, Căntece. — I. Scurtu, Traducerile literare la noi (IV) — E. Ciuchi, Sonet. — N. Pabuli, Dela Lamia la Velestino. — Cronică de N. Iorga și I. Scurtu. — În supliment: Din cetatea Hotinului (Turnul cel mare); Minaretul turcesc din cetatea Hotinului și biserica cea nouă a Rușilor.

Cărți bune. Profesorul nostru Ioan F. Negrușin a scos o nouă ediție a scrierilor sale școlare așa de bine întocmite și cu multă pricepere luate. Aceste sunt: *Carte de cetire* pentru cl. II. III. și IV. primară, în colaborare cu P. Ungurean, ed. II. — *Stilistica practică*, ed. IV. scriere introdusă în toate școlile românești din patrie. bogată în exemple, cu multă grijă adunate și *Stilistica practică*, un extras din cea dintâiu, foarte acomodată pentru ori-ce cărturar, fiind-că dă tot soiul de regule și exemple pentru scrierea actelor și documentelor de toate zilele. Scrierea aceasta încă a apărut în a IV. ediție, semn evident de chipul, cum sunt primite de public. Le recomandăm și noi cu căldură.

Posta redacțiunii.

I. V. în F. Lucru mai trist și mai deplorabil ca acela, când preotul cu învățătorul își spală rufele în public, nu cunoaștem. Cititorii noștri nu pot conzumă, aceea ce ne scrieți. Adresați-vă la „Foaia Poporului“ sau la „Tribuna“, unde ați ventilat lucrul și apoi continuați în ruptul capului.

Proprietar, editor și redactor răspunzător:

Aurel C. Domșa

Nr. 5331—1906.

(24) 2—3

Concurs la stipendii.

Prin aceasta publicăm concurs până la 15 Septembrie n. 1906. inclusive, pentru următoarele stipendii:

I. Din fundațiunea „Alesandru St. Șuluț“.

1. *Trei (3)* stipendii de câte 800 cor. folosite în anul scol. 1905/6. de către Martjan Căluț, stud. jur. în Budapesta, Eugen Rusu, stud. med. în Viena și Iuliu Moldovan, stud. med. în Praga, destinate pentru tineri, cari studiază drepturile sau medicina la universitatea din Budapesta sau la vre-o universitate din străinătate.

2. *Un (1)* stipendiu de 600 cor. folosit în anul scol. 1905/6. de către Ioan Agârbiceanu, stud. filos. în Budapesta, destinat pentru tineri, cari studiază montanistica în Selmetsbánya sau tehnica, pedagogia și științele reale la universitatea din Budapesta sau la vre-o universitate din străinătate.

3. *Doze (2)* stipendii de câte 400 cor. folosite în anul scol. 1905/6. de către Emil Pop și Aug. Rațiu, stud. jur. în Cluj, destinate pentru tineri, cari studiază științele juridice la universitatea regească din Cluj.

4. *Un (1)* stipendiu de 200 cor. folosit în anul scol. 1905/6. de către Enea Muntean, destinat pentru studenți gimnasiști în clasele superioare.

5. *Un (1)* stipendiu de 120 cor. folosit în anul scol. 1905/6. de către Ales. Pop, elev al Academiei militare în Wiener-Neustadt, destinat pentru studenți gimnasiști în clasele inferioare.

Studenții înscriși ca ordinari la școlile de mai sus, cari doresc a obține anul din stipendiele de mai sus, au să dovedească:

a) că sunt români gr.-cat. miseri din Transilvania.

b) că pe lângă purtare morală bună au din studii calculi de eminentă.

c) Dintre concurenți vor avea preferință, cari vor dovedi, că sunt consăngeni cu fondatorul.

II. Din fundațiunea „Dănuț”.

Un (1) stipendiu de 600 cor. folosit în anul scol. 1905/6. de către Dr. Vasiliu Pop, stud. jur. în Budapesta. La acest stipendiu pot concură studenți români gr.-cat., sunt înse preferiți consăngeni fondatorului, și numai în lipsa acestora se va conferi altora.

III. Din fundațiunea „Lazar Baldi”.

Un (1) stipendiu de 200 cor. folosit în anul scol. 1905/6. de către Parteniu Crișan, stud. gimn. în Cluj, destinat pentru studenți români gr.-cat. gimnasiști din comitatul Clujului și pentru consăngeni de ai fondatorului, fie ei și din alte comitate.

IV. Din fundațiunea „Ioan F. Negruțiu”.

Un (1) stipendiu de 120 cor. folosit în anul scol. 1905/6. de către Emil F. Negruțiu, stud. gimn. în Năsăud. Stipendiul acesta este destinat pentru studenții români gr.-cat. dela ori-ce institut de învățământ. din țară ori străinătate. — în linia primă pentru consăngeni de ai fondatorului.

V. Din fundaț. Vancea-„Cassa-archidiecezană”

1. Un (1) stipendiu de 600 cor. folosit în anul scol. 1905/6. de către Ioan V. Vancea, stud. jur. în Cluj, destinat pentru studenți români gr.-cat. dela universități și institute politehnice mai înalte.

2. Un (1) stipendiu de 300 cor. folosit în anul scol. 1905/6 de către Valeria Petruță, elevă a școlii civile, destinat pentru fetițe gr.-cat. române, cari studiază la școala rom. gr.-cat. de fetițe din Blaj, sau după-ce au studiat aici cel puțin doi ani — pot fi și la institute gr.-cat. ori rom.-cat. dintr'alt loc. Sunt preferiți consăngenii fondatorului.

VI. Din fundaț. „Andrei Pop Liviu”.

1. Un (1) stipendiu de 210 cor. folosit în anul scol. 1905/6. de către Iuliu Rusu, stud. jur.

2. Un (1) stipendiu de 160 cor. folosit în anul scol. 1905/6. de către Emil Feldelean, stud. gimn.

Ambele aceste stipendii sunt destinate în locul prim pentru studenți români gr.-cat. consăngeni de ai fondatorului dela ori-ce școală, și-l pot folosi și fete.

VII. Din fundaț. „Alesandru Micu”.

Un (1) stipendiu de 190 cor. folosit în anul scol. 1905/6 de către Virginia Micu, elevă a școlii civile de fete a Asociațiunii în Sibiu. — destinat pentru elevi sau eleve ai școlilor medii, comerciale sau ale școlilor superioare de fete. Consăngenii au preferință.

VIII. Din fundaț. „Alesandru Filip”.

Trei (3) stipendii de câte 200 cor. folosite în anul scol. 1905/6 de către Artur Domșa, elev al școlii de cadeți din Kamenitz, Alesandru Fugăță, stud. gimn. în Blaj și Aurel Ramonțianu, stud. gimn. în Dej. Aceste stipendii sunt destinate pentru studenți români gr.-cat. gimnasiști, elevi ai școlii comerciale, reale, industriale ori militare. Consăngenii au preferință.

IX. Din fundaț. „Ioan V. Rusu”.

Un (1) stipendiu de 160 cor. folosit în anul scol. 1905/6 de către Octavian Oltean, stud. gimn. în Székely-Udvárhely, destinat pentru tineri români gr.-cat., cari frecventează vre-un gimnas, școală reală ori comercială, ori vre-o școală agronomică.

Dintre concurenți vor fi preferiți consăngenii.

X. Din fundațiunea „Alutanu”.

Un (1) stipendiu de 120 cor. folosit în anul scol. 1905/6. de către Laurențiu Sima,

stud. gimn. în Gherla. — destinat pentru tineri români gr.-cat. gimnasiști, studenți la școlile reale, comerciale, universitate, politehnică, agronomie, preparandis etc.

Consăngenii au preferință.

XI. Din fundațiunea „Chirilă”.

Interesele disponibile ale fundațiunii acesteia pe an. 1906 în suma de 550 cor., în senzul literilor fundaționale sunt de a se împărți în părți egale între consăngenii fondatorului, cari studiază la vre-o școală. Consăngenitatea se consideră până la gradul al VIII-lea.

XII. Din fundațiunea „Cercul Oraștiei”.

Un (1) stipendiu de 80 cor. folosit în anul scol. 1905/6 de către Vasiliu Mircea Vaideanu, stud. gimn. în Blaj. La acest stipendiu pot concură numai studenți români gr.-cat., cari cercetează gimnasiul gr.-cat. din Blaj ori vre-o Academie de drepturi și sunt născuți în vre-una din comunele următoare ale cercului Oraștiei și anume: Jibot, Oraștioara-de-jos, Balomir, Bintiș, Berin, Cioara, Vinerea, Oraștioara-de-sus, Gridu, Ghialmaru, Casteu, Dăncu-mic, Ocoșul-mic, Toța-mică, Costești, Cugiru, Jele-dinți, Ludești, Magura, Martinești, Bucium, Dăncu-mare, Toța-mare, Spiu, Pricazu, Petrinni, Pischint, Repaș, Romos, Romoșel, Sibielul-vechiu, Sereca, Tămășască, Tartaria, Turdaș, Turmaș, Văideiu, Simeria.

XIII. Din fundaț. „Parteniu Moldovan”.

Un (1) stipendiu de 100 cor. conferit pe an. scol. 1905/6 lui Ioan Moldovan, preparand curs. II. în Blaj, — destinat pentru tineri români gr.-cat. consăngeni de ai fondatorului, cari frecventează cu succes bun vre-o școală de ori-ce categorie.

XIV. Din fundațiunea „Alexa Bidianu”.

Din venitele acestei fundațiuni se vor împărți stipendii adecuate tuturor nepoților din frați ai fondatorului, și în locul al doilea băieților și copiilor larudiți cu fondatorul prin sânge până la al patrulea grad, născuți din căsătorie creștinească, fără considerare la natura studiilor, ce le urmează, nu vor fi excluși dela stipendii nici aceia, cari învață măiestrii.

XV. Din fundaț. „Dr. Simeon Ramonțai”.

1. Un (1) stipendiu de 630 cor. conferit pe anul scol. 1905/6. lui Ioan Pușcar, stud. tehnic în Budapesta. — destinat pentru studenți la universitate, la politehnica, la Academia de pictură din Budapesta și Viena, pe cum și la Academia montană din Selmetz și la Academia comercială din Viena.

2. Doue (2) stipendii de câte 168 cor. folosite în anul scol. 1905/6 unul de către Iuliu Măcelar și altul de către Victor Sucin, studenți jur. în Cluj, — destinate pentru stud. jur. în Cluj.

3. Cinci (5) stipendii de câte 126 cor. folosite în anul scol. 1905/6 de către George Trif și Simeon Nemeș, stud. jur. în Cluj, Iuliu Br. Docolin, Ioan Gligor și Octavian Pop, studenți gimnasiști, — destinate pentru gimnasiști și studenți la școala comercială. Sunt preferiți cei nobili de origine.

XVI. Din fundațiunea „Ioan Bob”.

Un (1) stipendiu de 120 cor. folosit în anul scol. 1905/6 de către Victor Boeriu, student gimnast.

XVII. Din fundaț. „Ioan Gavril Vajda”.

Un (1) stipendiu de 140 cor. folosit în anul scol. 1905/6 de către Iuliu Vajda, stud. gimn. — destinat pentru studenți dela ori-ce școală reală, gimnas, academie, universitate sau politehnică. Preferință au descendenții din familiile: Vajda de Soósmező și Fuleovicu.

XVIII. Din fundațiunea „Efraim Klein”.

1. Un (1) stipendiu de 360 cor. folosit în anul scol. 1905/6 de către Quintiniu Viciu, stud. jur. în Cluj și

2. Un (1) stipendiu de 240 cor. folosit în anul scol. 1905/6 de către Atanasie Pantea, stud. gimn.

Ambele destinate pentru studenți români gr.-cat. la gimnasiul din Blaj.

Preferință au descendenții din familiile Klein și Muntiu.

XIX. Din fundaț. „Jacob Páll”.

1. Un (1) stipendiu de 50 cor. pentru gimnasiști în clasele superioare și

2. Un (1) stipendiu de 30 cor. pentru gimnasiști în clasele inferioare.

A concurge la stipendiile aceste, sunt îndreptățiți numai tineri născuți din ramul gr.-cat. Páll din Szék (comit. Szolnok-Doboka) și din ramul Bossiak sau Borton din Zalasd (comit. Hunyad), cari au calificatiune distinsă, învață la gimnasiul rom.-cat. din Cluj și sunt saraci.

Concurenții la toate stipendiile înșirate până aci au să alăture la suplicele sale scrise și subscrise cu mâna proprie în limba română: *testimoniu scolastic în copia autentică, carte de botez, atestat de paupertate, atestat medical; și pentru dovedirea consăngenității cu fondatorul au să alăture atestat dela respectivul oficiu purosial, care să cuprindă tabela genealogică exact dedusă. Sunt datori mai departe să numească espres institutul, la care vor studia în anul scol. 1906/7. și să determine apriat suma și soiul stipendiului, pentru care suplică. Suplicile, cari nu vor corăspunde cerințelor aci înșirate, pecum și cele întrate după termin, nu vor fi luate în considerare.*

XX. Din fundaț. „David Br. Ursu”.

Trei (3) stipendii de câte 200 cor. folosite în anul scol. 1905/6 de către Vincentiu Pădrea, Ioan Zileriu și Mircea Thomas, studenți gimnasiști.

Concurenții la aceste stipendii au să dovedească cu carte de botez, că sunt români gr.-cat. născuți în vre-una din comunele arondate în comitatele: Făgăraș, Sibiu, Hunedoara, cu atestat de frecventare, că sunt școlari în cl. I. ai gimnasiului gr.-cat. din Blaj, iar fetele, că frecventează la școala de fetițe din Blaj, că au purtare morală bună și progres bun în studii, și că sunt sau pot fi suscepti în Seminarul junimei române gr.-cat. studioase în Blaj, iar fetele în Internatul de fetițe din Blaj.

XXI. Din fundaț. de alumnate a internatului Vancean de fetițe din Blaj.

1. Trei (3) alumnate de câte 100 cor., dintre cari unul a fost folosit în anul scol. 1905/6 de către Silvia Pop, elevă a școlii civile de fete din Blaj, iar doue s'au creat din nou.

2. Zece (10) ajutoare de câte 100 cor. cari se vor conferi pe anul scol. 1906/7. la eleve ordinare de ale școlii gr.-cat. de fete și ale Internatului Vancean de fetițe din Blaj.

Suplicantele pentru aceste alumnate și ajutoare, au să întruiească și dovedească următoarele condițiuni:

a) că sunt române gr.-cat. misere, născute în arhidieceză;

b) că pe lângă purtare morală bună au din studii calculi buni;

c) că sunt înmatriculate ca eleve ordinare în școala gr.-cat. de fete din Blaj, și sunt primite în Internatul Vancean de fetițe și

d) preferite vor fi fetele de preoți din arhidieceză.

Blaj, din ședința consistoriului plenar arhiepiscopesc de Alba-Iulia și Făgăraș, ținută la 2/15 August 1906.

Victor Mihályi,
Arhiepiscop și Mitropolit
de Alba-Iulia și Făgăraș.

